

Rapport financieel ravijn

6 september 2024

Voorwoord

Aan het college van IJsselstein,

De financiële positie van de gemeente IJsselstein staat onder druk. De belangrijkste oorzaak hiervan is de geplande korting door de rijksoverheid op het gemeentefonds vanaf 2026. Daarnaast zal de verwachte herverdeling van het gemeentefonds negatieve gevolgen hebben voor onze gemeente. Ook heeft de gemeente te maken met kostenstijgingen die het gevolg zijn van marktomstandigheden.

Dit zorgt ervoor dat wij als organisatie vanaf 2026 geen sluitende begroting meer kunnen opstellen zonder omvangrijke maatregelen te nemen. 2026 wordt daarom ook wel het 'ravijnjaar' genoemd. Wij hopen dat het rijk met structurele oplossingen hiervoor komt en via de Vereniging Nederlandse Gemeenten roepen wij het rijk hiertoe op. In de tussentijd moeten wij ons zo goed mogelijk op het ravijnjaar voorbereiden. Onze financiële uitgangspositie is goed, maar de opgave is groot.

U heeft de ambtelijke organisatie de opdracht gegeven om voorbereidingen te treffen en sturingsmogelijkheden in kaart te brengen om het ravijn te dichten. Bij sturingsmogelijkheden kan het gaan om het verlagen van uitgaven of het verhogen van inkomsten. Zowel in voorzieningen als in onze eigen organisatie. In de eerste helft van 2024 heeft de ambtelijke organisatie een inventarisatie uitgevoerd van de sturingsmogelijkheden op al onze activiteiten. De uitkomsten presenteren wij in dit rapport.

Wij benadrukken dat deze inventarisatie objectief is uitgevoerd. Dat wil zeggen, los van enige politieke richting of voorkeuren. Dit betekent dat sturingsmogelijkheden feitelijk worden weergegeven en dat alle sturingsmogelijkheden die zijn gevonden ook in dit rapport zijn opgenomen. Ook wanneer dit als zeer onwenselijk gezien kan worden, botst met bestaand beleid of andere negatieve gevolgen kan hebben. We besteden bij sturingsmogelijkheden aandacht aan (maatschappelijke) gevolgen en risico's omdat het van belang is dit mee te wegen bij politieke besluitvorming. Ook dit is een feitelijke weergave. We doen hierbij geen uitspraak of de mogelijke maatregelen wenselijk of verstandig zijn. Het rapport bevat dus geen adviezen.

Deze inventarisatie is tot stand gekomen door inzet van budgetbeheerders, financieel adviseurs, concerncontroller en teamleiders. Het rapport heeft als doel om de politieke besluitvorming over mogelijke maatregelen te faciliteren. Het is dan ook voor intern gebruik en niet geschikt voor andere doeleinden. Uiteraard zijn wij beschikbaar om verdere toelichting op dit rapport te geven en gaan wij graag het gesprek aan hoe wij u in het verdere proces kunnen ondersteunen.

IJsselstein, 6 september 2024

Wilma van de Werken
Gemeentesecretaris

Inhoud

Voorwoord	2
Inhoud	3
Samenvatting	5
Toelichting tabellen en categorieën	5
Totaaloverzicht per programma	6
Tabel 1 – Totaaloverzicht inkomsten per programma	6
Tabel 2 – Totaaloverzicht kosten per programma	6
Grootste sturingsmogelijkheden	7
Leeswijzer	8
1. Financieel perspectief	9
Tabel 5 – Financieel perspectief 2026 – 2029	9
Bezuiniging gemeentefonds	9
Herijking gemeentefonds	9
2. Proces en uitgangspunten	11
Opzet rapport	11
Categorieën	11
Niet beïnvloedbare kosten	12
3. Uitkomsten	14
Programma 1 – Bestuur en organisatie	14
Tabel 6 – Overzicht inkomsten programma 1	14
Tabel 7 – Overzicht kosten programma 1	14
Programma 2 – Openbare orde en veiligheid	16
Tabel 8 – Overzicht inkomsten programma 2	16
Programma 3 – Wonen en ruimte	17
Tabel 9 – Overzicht inkomsten programma 3	17
Tabel 10 – Overzicht kosten programma 3	17
Programma 4 – Onderwijs, sport en cultuur	21
Tabel 11 – Overzicht inkomsten programma 4	21
Tabel 12 – Overzicht kosten programma 4	21
Programma 5 – Inkomen, jeugd en Wmo	26
Tabel 13 – Overzicht inkomsten programma 5	26

Tabel 14 – Overzicht kosten programma 5	26
Programma 6 – Overhead	30
Tabel 15 – Overzicht inkomsten programma 6	30
Tabel 16 – Overzicht kosten programma 6	30
Programma 7 – Algemene dekkingsmiddelen	33
Tabel 17 – Overzicht inkomsten programma 7	33
Tabel 18 – Overzicht kosten programma 7	33
4. Risico's, onzekerheden en kansen	35
Tot slot	38

Samenvatting

Wij hebben de inventarisatie afgerond en geven in dit rapport een totaaloverzicht van sturingsmogelijkheden die uit de inventarisatie zijn gebleken. De leeswijzer hieronder geeft aan hoe het rapport is opgebouwd. In deze samenvatting geven wij een overzicht van de belangrijkste sturingsmogelijkheden en een totaaloverzicht per programma en per portefeuillehouder. De sturingsmogelijkheden worden verder toegelicht in hoofdstuk 3.

Toelichting tabellen en categorieën

Alle budgetten zijn opgedeeld in vier categorieën. Categorie A en B geven de sturingsmogelijkheden weer. Voor categorie A geldt dat de gevolgen en risico's van de maatregel als relatief laag worden ingeschat en voor categorie B hoog. Categorie C zijn budgetten waarvan het niet reëel is dat deze geschrapt kunnen worden en in categorie D staan budgetten die gebruikt worden voor de uitvoering van wettelijk verplichte taken.

Voor de inkomstentabellen geldt dat de totaal kolom de begrote inkomsten weergeeft voor 2026. Onze huidige inkomsten zijn opgenomen in kolommen C en D en tellen op tot het totaal. In kolommen A en B staan de mogelijkheden voor extra inkomsten.

Voor de kostentabellen geldt dat de totaal kolom de begrote kosten weergeeft voor 2026. Iedere Euro is ingedeeld in één van de categorieën waardoor het totaal optelt tot onze huidige begrote kosten.

Wij verwijzen naar hoofdstuk 2 voor verdere toelichting op de uitgangspunten en gebruikte categorieën.

Totaaloverzicht per programma

De twee onderstaande tabellen geven een volledig overzicht van de budgetten en sturingsmogelijkheden per programma, uitgesplitst naar inkomsten en kosten.

Tabel 1 – Totaaloverzicht inkomsten per programma

Inkomsten	Totaal	A	B	C	D
Programma 1	471.696	0	0	59.698	411.998
Programma 2	0	0	0	0	0
Programma 3	20.398.097	877.013	351.269	9.313.786	11.084.311
Programma 4	3.232.418	50.000	0	3.187.799	44.619
Programma 5	8.960.863	0	0	1.124.460	7.836.403
Programma 6	770.735	0	0	695.735	75.000
Programma 7	68.629.762	3.497.964	3.921.810	7.348.103	61.281.659
Totaal	102.463.571	4.424.977	4.273.079	21.729.581	80.733.990

Tabel 2 – Totaaloverzicht kosten per programma

Kosten	Totaal	A	B	C	D
Programma 1	2.715.732	54.878	145.814	1.905.238	609.803
Programma 2	4.016.476	7.336	184.436	1.567.179	2.257.526
Programma 3	30.738.159	843.982	930.267	19.235.574	9.928.336
Programma 4	10.515.662	1.295.403	1.417.788	6.870.867	1.656.604
Programma 5	43.067.550	930.734	2.639.092	10.040.567	29.457.158
Programma 6	11.513.307	450.475	671.498	9.633.906	757.428
Programma 7	2.130.742	1.445.113	400.000	1.581.749	3.880
Totaal	104.697.628	5.027.920	6.388.895	50.835.079	44.670.734

Grootste sturingsmogelijkheden

Wij vatten hier de belangrijkste sturingsmogelijkheden samen. Dit zijn mogelijkheden met een waarde van minstens 0,5 miljoen Euro. Wij geven mogelijkheden in deze samenvatting gegroepeerd weer. Voor verdere toelichting verwijzen wij naar hoofdstuk 3 en de bijlage.

1. OZB - € 4,8 miljoen

Het is mogelijk de OZB te verhogen. Hiermee kan maximaal 4,8 miljoen Euro aan extra inkomsten gegenereerd worden. Het maximaleren van de OZB heeft grote financiële impact op inwoners. Het is ook mogelijk om voor een kleinere verhoging te kiezen.

2. Stelposten - € 4,4 miljoen

Het aanpassen van stelposten in de begroting is een boekhoudkundige wijziging en leidt niet tot een verandering in werkelijke uitgaven of inkomsten. Wel kan gekozen worden om minder conservatief te begroten door bijvoorbeeld het opnemen van de verwachte inkomsten uit BTW compensatiefonds of het verlagen van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Daarnaast is het mogelijk om een stelpost jaarresultaat op te nemen waarmee de grenzen van de begrotingsrichtlijnen worden opgezocht.

In totaal is het begrotingssaldo hiermee met 4,4 miljoen Euro te beïnvloeden. Dit brengt belangrijke risico's en onzekerheden mee. Deze worden toegelicht in hoofdstuk 4.

3. Jeugd en Wmo - € 2,3 miljoen

Het grootste deel van onze uitgaven bij jeugd en Wmo ziet toe op wettelijke open-einde regelingen. Hier kunnen we dus niet mee stoppen. Wel is het mogelijk om de voorzieningen terug te brengen tot het absolute (wettelijk) minimum. Daarnaast geven we een aantal subsidies, bijvoorbeeld binnen het voorliggend veld. De mogelijke besparingen binnen jeugd en Wmo kennen veel onzekerheden en brengen belangrijke risico's met zich mee. Zie hoofdstuk 3 en 4 voor verdere toelichting.

4. Sport en recreatie - € 1,5 miljoen

De sturingsmogelijkheden zien vooral toe op sportaccommodaties, de exploitatievergoeding voor het zwembad en de bijdrage aan recreatieschap Stichtse Groenlanden (SGL). Het is mogelijk om de bijdrages aan SGL en het zwembad te stoppen. Daarnaast zien we mogelijkheden om sportaccommodaties af te stoten wat een aanzienlijke besparing op onderhoudskosten en kapitaallasten kan geven. Veel sturingsmogelijkheden op dit gebied hebben een grote impact op het niveau van sportvoorzieningen in IJsselstein.

5. Ambtelijke organisatie en overhead - € 1,1 miljoen

Met name op het gebied van ICT, inhuur en overige personeelskosten liggen besparingsmogelijkheden. Het gaat hierbij om diverse applicaties, boven-formatieve inhuur en opleidingsbudgetten. Ongeveer een derde van het bedrag is realiseerbaar zonder heel grote impact. Twee derde zal grote impact hebben op onze bedrijfsvoering.

6. Kunst en cultuur - € 1,1 miljoen

De besparingsmogelijkheid op kunst en cultuur ziet voornamelijk toe op het Fulcotheater, het Museum IJsselstein en de bibliotheek. De subsidies aan het theater en het museum kunnen (op termijn) volledig gestopt worden en de bibliotheekvoorziening gereduceerd tot het wettelijk minimum. De meeste mogelijkheden hebben een grote impact op het niveau van kunst- en cultuurvoorzieningen.

7. Minimabeleid - € 0,9 miljoen

Wanneer we minimabeleid terugbrengen tot wat we verplicht zijn, kunnen we bijna een miljoen Euro besparen. Dit houdt in dat we de grens voor bijzondere bijstand terugbrengen naar 100% van het sociaal

minimum, strenger zijn in kwijtschelding, stoppen met de U-pas en de bijdrage aan stichting Leergeld beëindigen.

8. Wonen - € 0,8 miljoen

De grootste besparingsmogelijkheid ziet toe op het budget voor woningbouwopgave. Dit kan gereduceerd worden of volledig geschrapt. Kosten zullen hierdoor elders verhaald moeten worden waardoor projecten moeilijker haalbaar zijn.

9. Parkeren - € 0,7 miljoen

De extra inkomsten uit parkeren zijn bijna volledig te realiseren door het laten vervallen van de eerste twee uur gratis parkeren in de parkeergarages.

10. Openbare ruimte - € 0,5 miljoen

De sturingsmogelijkheden zien toe op het reduceren van klein onderhoud, het verder verbeteren van de kostendekkendheid van leges en het schrappen van geplande investeringen.

Leeswijzer

Het rapport is opgedeeld in de volgende hoofdstukken;

1. Financieel perspectief

Hier wordt het meest actuele financiële perspectief van de gemeente toegelicht. Dit geeft een beeld van de omvang van de opgave.

2. Proces en uitgangspunten

In dit hoofdstuk wordt toegelicht op welke wijze het proces is uitgevoerd en de belangrijke uitgangspunten hierbij. Dit is van belang om de uitkomsten juist te kunnen interpreteren.

3. Uitkomsten

Per programma wordt hier eerst een totaaloverzicht van sturingsmogelijkheden gegeven. Vervolgens wordt iedere sturingsmogelijkheid van meer dan 50.000 Euro uitgewerkt waarbij ook de gevolgen op hoofdlijnen worden toegelicht

4. Risico's en onzekerheden

Sommige sturingsmogelijkheden brengen risico's of onzekerheden met zich mee die in aard of omvang bijzonder zijn. Deze worden in dit hoofdstuk toegelicht. Risico's en onzekerheden in dit hoofdstuk kunnen ook algemeen van aard zijn.

5. Slot

Het rapport kent geen conclusies, besluiten of adviezen. In het slot wordt enkel het vervolg geschetst.

Bijlage

Als bijlage is de totale inventarisatielijst opgenomen. Deze lijst geeft al onze budgetten weer op het niveau van grootboekrekeningen en kostenplaatsen. In de lijst zijn de begrotingscijfers 2026 opgenomen. Ieder budget is opgedeeld in de verschillende categorieën waarbij een bestuurlijke toelichting gegeven wordt. De categorisatie in de bijlage sluit één op één aan op de totaaloverzichten die in hoofdstuk 3 van dit rapport zijn opgenomen.

De bijlage geeft aanvullend inzicht doordat ook sturingsmogelijkheden van minder dan 50.000 Euro hieruit blijken en zijn toegelicht. Ook bevat het een toelichting wanneer er in een budget geen sturingsmogelijkheden worden gezien.

1. Financieel perspectief

Tabel 5 toont u het financiële perspectief vanaf 2026. Het tekort van ca. € 2,2 miljoen in 2026 ontstaat voornamelijk door de korting op het Gemeentefonds. Het tekort is in 2027 hoger en stabiliseert op ca. € 2,3 miljoen vanaf 2029. Aanpassingen die wij van plan zijn te doen in de begroting 2025 en die ook effect hebben op latere jaren zijn in dit saldo meegenomen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het aanpassen van onbenutte budgetten en het herijken van stelposten.

Het begrotingssaldo is exclusief het restant van de herijking van het gemeentefonds. Het lijkt er niet op dat het rijk ons op korte termijn gaat compenseren voor deze nadelen. Daarnaast verwachten we nadelen vanuit het meerjaren onderhoudsplan vastgoed, inclusief duurzaamheid ((D)MJOP). Dit plan is nu in voorbereiding en zal nog aan de raad worden voorgelegd. Het is van belang om deze kosten mee te wegen in de integrale afweging voor het ravijnjaar. Als we deze post optellen komen we tot een tekort van € 6,8 miljoen in 2027. Structureel verwachten we een tekort van ca. € 6 miljoen per jaar.

Tabel 5 – Financieel perspectief 2026 – 2029

Ontwikkeling saldo begroting (bedragen x € 1.000)	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Saldo begroting	-3.496	-4.665	-3.795	-3.795
Financieel effect Meircirculaire 2024	-511	-383	-447	-447
Financieel effect begroting 2025	1.822	1.514	2.001	1.954
Actueel saldo begroting	-2.185	-3.534	-2.241	-2.288
Risico herijking gemeentefonds	-2.680	-2.680	-2.680	-2.680
Uitkomsten (D)MJOP gebouwen	-455	-554	-803	-724
Inschatting bezuinigingsopgave	-5.320	-6.768	-5.724	-5.692

Bezuiniging gemeentefonds

Tot 2025 is de Algemene uitkering van het Gemeentefonds vaak met incidentele middelen verhoogd. Vanaf 2026 vervallen deze middelen weg, en ontstaat een groot tekort. Kosten en taken die in de afgelopen jaren flink zijn gestegen nemen daarentegen niet af. Hierdoor ontstaat een tekort van ca. € 2,5 miljard op het Gemeentefonds. Voor ons resulteert dit in de hierboven getoonde tekorten.

Wij verwachten dat het Rijk op termijn gaat bijdragen om de disbalans tussen taken en middelen op te lossen. Helaas is deze oplossing op korte termijn nog niet in zicht. Wettelijk zijn we verplicht een structureel sluitende begroting aan te bieden. In afwachting van aanvullende rijksmiddelen zullen we dus keuzes moeten maken. De bezuinigingsmogelijkheden uit dit rapport kunnen een onderlegger vormen voor deze afweging.

Herijking gemeentefonds

In 2022 is de verdeling van de Algemene uitkering gewijzigd. Voor onze gemeente viel deze herverdeling zeer nadelig uit. Omdat de effecten van de herverdeling zo groot zijn, worden enkele aspecten hiervan verder onderzocht. In afwachting hiervan wordt vooralsnog een maximum bijstelling gehanteerd van € 37,50 per inwoner. Dit kan stijgen tot een bijstelling van € 116,75 per inwoner. Voor IJsselstein betekent dit een extra korting van bijna € 2,7 miljoen.

Ook al valt de herijking positiever voor ons uit, dan nog resteert naar verwachting een groot nadeel dat nog niet is opgenomen in onze begroting. Daarnaast kan de herijking in theorie zelfs nóg nadeliger uitvallen. Tot nu toe hebben we echter geen concrete signalen dat de onderzoeken het beeld voor IJsselstein veel zullen beïnvloeden. We houden er daarom rekening mee dat ook voor dit tekort (op termijn) dekking gevonden moet worden.

2. Proces en uitgangspunten

Dit rapport moet gelezen worden als een inventarisatie van mogelijke financiële sturingsmogelijkheden. Het is nadrukkelijk geen advies. De sturingsmogelijkheden zijn op hoofdlijnen in te delen in het verhogen van inkomsten en het beperken van kosten.

In dit rapport worden onderwerpen met sturingsmogelijkheden boven de € 50.000 inhoudelijk toegelicht. Hierbij wordt ingegaan op de verwachte effecten en mogelijke risico's bij de verschillende opties. In de bijlage wordt ook ingegaan op de overige mogelijkheden.

De regie van dit project lag bij cluster Financiën. In aanvulling hierop heeft ook de concerncontroller gedurende het proces een cruciale onafhankelijk kritische rol vervuld. De input is vanuit de teams aangeleverd. Dit rapport kan gebruikt worden voor het proces van de kadernota 2026. Dit stelt uw college in staat om -indien nodig- keuzes te kunnen maken om de begroting sluitend te krijgen.

De cijfers in dit rapport en in de bijlage zijn gebaseerd op de jaarschijf 2026 in de begroting 2025. Aanpassingen die via de begroting 2025 worden voorgesteld zijn dus al verwerkt in de cijfers en het financieel perspectief in hoofdstuk 1. Daarnaast zijn in het financieel perspectief tegenvallers opgenomen die we op dit moment verwachten maar die nog niet in de begroting zijn verwerkt. Dit doen we om een volledig beeld te geven van de opgave.

Nadat dit rapport definitief is kunnen wijzigingen optreden zoals circulaire, begrotingswijzigingen of andere mee- of tegenvallers. Om een volledig beeld te houden zal het dan nodig zijn dit rapport hiervoor bij te werken.

Opzet rapport

Het project heeft op hoofdlijnen de volgende opzet:

1. Alle budgetten zijn besproken met de budgetbeheerder en is bepaald in welke categorieën de budgetten vallen. Hierbij is altijd het 4 ogen principe gehanteerd. Om een neutrale beoordeling te garanderen. Ook de bijbehorende risico's zijn beschreven.
2. De opgehaalde input is door de financieel adviseurs en concerncontroller met de betreffende teamleider afgestemd en waar nodig aangevuld en/of aangepast.
3. De financieel adviseurs en concerncontroller hebben een rapport opgesteld en aan het MT aangeboden.
4. Het MT biedt dit definitieve rapport aan uw college aan.

Bij het opstellen van de lijst met bezuinigingsopties hebben we de volgende uitgangspunten aangehouden.

Hiermee is de uniformiteit van de opdracht en invulling hiervan geborgd.

1. Alles kan gestopt worden tenzij er een dwingende reden is waarom dit niet kan.
2. Alle budgetten vallen binnen de scope.
3. De lijst is een ambtelijke (apolitieke) inventarisatie.

Categorieën

De bezuinigingsopties zijn in vier categorieën verdeeld, A tot en met D. De categorieën hebben de volgende betekenissen:

- Categorie A: dit zijn sturingsmogelijkheden die leiden tot structureel lagere kosten of hogere inkomsten. We schatten in dat de impact op inwoners, ondernemers en bedrijfsvoering relatief laag is;

- Categorie B: dit zijn sturingsmogelijkheden die leiden tot structureel lagere kosten of hogere inkomsten. Het verschil met categorie A is dat de impact op inwoners, ondernemers en bedrijfsvoering hoog is, of dat er sprake is van belangrijke risico's;
- Categorie C: deze kosten en inkomsten kunnen niet (reëel) beïnvloed worden. Redenen kunnen zijn dat er sprake is van (langdurige) contractuele verplichtingen, of omdat bij het stoppen zorgt voor meer kosten in de toekomst. Hieronder zijn de belangrijkste niet beïnvloedbare kosten toegelicht;
- Categorie D: dit zijn kosten die niet gestopt kunnen worden, omdat het gaat over taken die we op het wettelijk minimum uitvoeren.

Niet beïnvloedbare kosten

Onder de categorie C zijn posten opgenomen die buiten de scope van de opdracht vallen of waar we geen realistische sturingsmogelijkheden in zien. De belangrijkste hiervan lichten we onderstaand kort toe. De toelichting op niet beïnvloedbare kosten is ook altijd in de bijlage opgenomen. Verder worden in dit rapport enkel de mogelijkheden in categorie A en B toegelicht.

Personeelskosten

Bij het opstellen van de lijst met bezuinigingsopties zijn de loonkosten van het personeel voorlopig buiten de scope gehouden. Dit geldt voor zowel eigen personeel als voor inhuur dat binnen onze formatie valt. Het is wel mogelijk dat sommige inhoudelijke beleidskeuzes kunnen leiden tot een reductie in de formatie. Als het college uit bijgaande lijst haar keuzes heeft gemaakt dan kunnen wij beoordelen welke consequenties dit heeft voor de formatie. Het is mogelijk dat dit dan op termijn leidt tot een aanvullende besparing.

Onderhoud vastgoed

De optie om het onderhoud te verlagen achten wij niet reëel aangezien het onderhoudsniveau op het minimale niveau ligt. Dit uit zich op dit moment al door onvoorziene kosten en achterstallig onderhoud. Het verlagen van het onderhoudsniveau brengt veiligheidsrisico's en op termijn hogere kosten met zich mee. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuw meerjaren onderhoudsplan. Dit (D)MJOP is nog niet vastgesteld maar we hebben de verwachte extra kosten wel opgenomen in het financieel perspectief in hoofdstuk 1. Ook deze extra kosten zouden in categorie C vallen. Wij zien enkel realistische besparingsmogelijkheden op het onderhoud van vastgoed indien gekozen wordt voor afstoten. Dit lichten we verderop in het rapport verder toe.

Inrichting en beheer openbare ruimte (IBOR)

Het is in theorie mogelijk om het beheerniveau te verlagen van C naar D. Echter in de praktijk leidt dit voor wegen vrijwel direct tot onveilige situaties. Met daaraan gekoppeld risico's op schade, letsel en aansprakelijkheid. Dit past binnen het uitgangspunt dat de veiligheid voor inwoners niet in gevaar mag komen.

Voor de openbare ruimte en reiniging kan het niveau verlaagd worden door alles op C of zelfs op D te onderhouden. In het IBOR dat is vastgesteld in de raad van juli 2024 worden de arealen begraafplaatsen en Binnenstad op B onderhouden. En de rest op C.

Verlaging van beheerniveau leidt tot versobering en verrommeling van de openbare ruimte. De waardering en beoordeling door inwoners kan daardoor dalen en kan ook leiden tot meer meldingen openbare ruimte en klachten. En dus ook meer inzet hierop.

Daarnaast wordt het onderhoud van het areaal en gebied op niveau B veelal gedaan door eigen personeel. Het verlagen van beheerniveau B naar C kan dus alleen als gekeken wordt naar onze eigen formatie. Het personele aspect en consequenties is nu buiten de scope van dit onderzoek gebleven.

Over het algemeen kan gesteld worden dat verlaging van het dagelijks beheerniveau de levensduur van het areaal verkort. En dat daardoor eerder groot onderhoud en vervanging van desbetreffende aan de orde is. Dit betekent meestal jaarlijkse hogere kosten in plaats van besparing en is er sprake van kapitaalsvernietiging. Het meest recente vastgesteld beheerniveau is een goede mix om dat te voorkomen. Daarnaast wordt nu ingezet op wegwerken achterstanden en achterstallig onderhoud van de afgelopen 10 jaar.

Gemeenschappelijke regelingen

Het grootste deel van de budgetten voor gemeenschappelijke regelingen zijn in categorie C of D gezet. De reden is dat deze partijen vaak wettelijke taken uitvoeren of omdat wij als individuele gemeente geen bepalende invloed uit kunnen oefenen. Ook bij het terughalen van taken is een besparing zeer onzeker als deze taken binnen onze eigen organisatie uitgevoerd moeten worden. Het is daarom zeer lastig om per regeling in te schatten hoeveel zij zouden kunnen bezuinigen. Als het gaat om niveau van dienstverlening of kosten voor de eigen bedrijfsvoering zouden onze gemeenschappelijke regelingen dit wel zelf in kaart kunnen brengen. We verwachten dat hier mogelijkheden liggen, maar alleen in samenwerking met andere deelnemers en met de juiste bestuurlijke druk. We hebben daarom algemene taakstelling van 2% opgenomen van het totale budget van de verbonden partijen. Dit is ongeveer € 400.000.

Rente en afschrijving investeringen (Kapitaalkosten)

In de nota waardering en afschrijven Gemeente IJsselstein 2023 is geregeld dat alle investeringen boven de € 25.000 worden geactiveerd. In de nota wordt bepaald wat de afschrijvingstermijn is van een investering. Op dit moment hebben we voor 3,8 miljoen aan kapitaalkosten in de begroting. Dit bedrag kan niet in één keer worden afgeschreven, omdat we hiervoor niet de financiële middelen hebben. Het heeft namelijk een meerjarig effect.

Ook op rentekosten en opbrengsten kunnen we geen invloed uitoefenen.

Facilitaire kosten en ICT

Met name binnen programma 6 maken we kosten voor facilitaire voorzieningen en ICT. Hieronder vallen bijvoorbeeld kosten voor kantoormeubilair, overige kantoorbenodigdheden, energie, verzekeringen, hard- en software. In de meeste van deze kostenposten zien wij geen mogelijkheden om significant te besparen omdat we bij inkoop al vaak kiezen voor de meest voordelige inschrijving. Daarnaast zijn de meeste kosten voor hard- en software absoluut noodzakelijk voor onze eigen bedrijfsvoering. Wel hebben wij de kosten per applicatie afgewogen. Kosten voor niet noodzakelijke applicaties worden dus wel benoemd als besparingsmogelijkheid.

Incidenteel of SPUK gerelateerd

In onze begroting staan ook kostenposten die een incidenteel karakter hebben of kosten waarvoor we via een SPUK gelijke inkomsten ontvangen. Deze kosten staan in categorie C omdat we hier geen structurele besparing kunnen realiseren. Het verlagen van deze uitgaven draagt dus niet bij aan de opgave.

3. Uitkomsten

Programma 1 – Bestuur en organisatie

De inkomsten en kosten zijn per onderwerp uitgewerkt in onderstaande tabellen. Ieder onderwerp met een totale sturingsmogelijkheid (som van A en B) boven de € 50.000 wordt onder de tabellen toegelicht.

Tabel 6 – Overzicht inkomsten programma 1

Inkomsten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Burgerzaken	411.998	0	0	0	411.998	n.v.t.
Overig	59.698	0	0	59.698	0	n.v.t.
Totaal	471.696	0	0	59.698	411.998	

Tabel 7 – Overzicht kosten programma 1

Kosten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Eigen personeel	1.732.250	0	0	1.732.250	0	n.v.t.
Burgerzaken	352.159	15.786	17.395	24.098	294.880	n.v.t.
Bestuurlijke samenwerking	283.736	0	72.508	125.000	86.228	A
Raad en college	284.368	25.873	55.911	23.890	178.695	B
Overig	63.219	13.219	0	0	50.000	n.v.t.
Totaal	2.715.732	54.878	145.814	1.905.238	609.803	

A. Bestuurlijke samenwerking

Wij zien sturingsmogelijkheden ter waarde van € 72.000 in bestuurlijke samenwerking:

Categorie B (oranje)

- Dit betreft de U10 bijdrage. Deze is niet verplicht en het is mogelijk om niet meer aan de U10 deel te nemen. Dit vermindert onze invloed op regio, provincie en rijk en kan er bijvoorbeeld toe leiden dat ruimtelijke opgaven moeilijker gerealiseerd worden. Wanneer de U10 deelname gestopt wordt leidt dit tot uittredingskosten van naar schatting € 220.000. Dit is een incidentele last.

B. Raad en college

Wij zien sturingsmogelijkheden ter waarde van ruim € 80.000 in de overige kosten raad en college:

Categorie A (geel)

- Voor € 25.000 ziet dit toe op externe adviezen en overige kosten van de rekenkamer. Het budget hiervoor kan verminderd worden. Dit leidt ertoe dat de rekenkamer minder onderzoeken kan uitvoeren.

Categorie B (oranje)

- Aanvullend op categorie B kan het budget van de rekenkamer met € 25.000 verder teruggebracht worden. Hiermee kan de rekenkamer geen externe adviezen meer uitvragen en zelf veel minder onderzoeken uitvoeren.
- Daarnaast zien wij voor € 30.000 sturingsmogelijkheden in overige kosten van de raad en de griffie. Dit ziet toe op diverse kleine kosten waaronder catering, trainingen en advies.

Programma 2 – Openbare orde en veiligheid

De kosten zijn per onderwerp uitgewerkt in onderstaande tabel. Ieder onderwerp met een totale sturingsmogelijkheid (som van A en B) boven de € 50.000 wordt onder de tabel toegelicht. De inkomsten in programma 2 zijn zeer beperkt. Hierin zijn geen sturingsmogelijkheden.

Tabel 8 – Overzicht inkomsten programma 2

Kosten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Bijdrage VRU	2.145.000	0	0	0	2.145.000	n.v.t.
Eigen personeel	1.347.479	0	0	1.347.479	0	n.v.t.
Brandweer	235.160	7.336	0	126.174	101.650	n.v.t.
Veiligheidsbeleid	257.318	0	172.240	85.078	0	A
Overig	31.519	0	12.196	8.448	10.876	n.v.t.
Totaal	4.016.476	7.336	184.436	1.567.179	2.257.526	

A. Lokaal veiligheidsbeleid

Wij zien sturingsmogelijkheden ter waarde van € 172.000 in lokaal veiligheidsbeleid. De belangrijkste mogelijkheden zijn:

Categorie B (oranje)

- Onze groepsaankpak jeugd heeft een totaalbudget van € 107.000. Voor een klein deel hiervan achten wij het niet reëel hiermee te stoppen. In het overige deel van € 97.000 zien wij sturingsmogelijkheden omdat de groepsaankpak niet verplicht is. Het is mogelijk dit budget te verminderen. De groepsaankpak jeugd heeft een preventieve werking. Het stoppen of verminderen van de groepsaankpak jeugd kan leiden tot hogere problematiek en kosten in bijvoorbeeld de jeugdzorg of de handhaving. Hierdoor is het onzeker of het verminderen van dit budget per saldo tot kostenbesparing leidt.
- Voor € 56.000 ziet dit toe op door derden uitgevoerde werkzaamheden, waaronder openbaar cameratoezicht, Meld Misdaad Anoniem en de gemeentebeleidsmonitor. Het is mogelijk met deze onderdelen van het veiligheidsbeleid te stoppen. Dit geeft wel een risico op meer overlast en criminaliteit. We schatten de mogelijke impact daarom als hoog in.

Programma 3 – Wonen en ruimte

De inkomsten en kosten zijn per onderwerp uitgewerkt in onderstaande tabellen. Ieder onderwerp met een totale sturingsmogelijkheid (som van A en B) boven de € 50.000 wordt onder de tabellen toegelicht.

Tabel 9 – Overzicht inkomsten programma 3

Inkomsten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Riool, afval en milieu	11.724.594	0	0	896.272	10.828.322	n.v.t.
Bouw en wonen	6.463.702	0	287.193	6.463.702	0	A
Parkeren	1.169.099	735.000	0	1.169.099	0	B
Vastgoed	322.617	0	0	322.617	0	n.v.t.
Openbare ruimte	412.850	142.013	20.896	156.861	255.989	C
Economie	158.797	0	43.180	158.797	0	n.v.t.
Overig	146.438	0	0	146.438	0	n.v.t.
Totaal	20.398.097	877.013	351.269	9.313.786	11.084.311	

Tabel 10 – Overzicht kosten programma 3

Kosten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Riool, afval en milieu	9.290.553	50.356	0	1.114.678	8.125.519	F
Openbare ruimte	7.229.252	55.242	381.125	5.184.926	1.607.959	C
Eigen personeel	4.530.658	0	0	4.530.658	0	n.v.t.
Bouw en wonen	6.252.324	561.236	274.838	5.316.189	100.061	A
Parkeren	938.859	0	0	923.101	15.758	n.v.t.
Vastgoed	446.040	53.003	162.490	351.508	79.039	D
Economie	389.536	124.145	111.814	153.577	0	E
Overig	1.660.937	0	0	1.660.937	0	n.v.t.
Totaal	30.738.159	843.982	930.267	19.235.574	9.928.336	

A. Bouw en wonen

We zien sturingsmogelijkheden ter waarde van € 1,1 miljoen op bouw en wonen. Dit bestaat voor € 0,8 miljoen uit mogelijke kostenbesparingen en voor € 0,3 miljoen uit mogelijkheden voor extra inkomsten. De belangrijkste mogelijkheden zijn:

Categorie A (Geel)

- Onder bouw en wonen hebben we budget voor de woningopgave. Dit wordt gebruikt voor bijvoorbeeld onderzoeks- en advieskosten. Dit budget kan verlaagd worden met 495.000. Verlaging betekent een groter risico dat de ambities op dit gebied niet gehaald gaan worden en dat projecten grote vertragingen oplopen. Projecten moeten dan waar mogelijk vanuit externe partijen gedekt worden. Dit kost vaak meer tijd. Het risico dat projecten niet doorgaan kan deels worden verkleind door vaker incidenteel budget uit de algemene reserve te gebruiken.
- Het budget voor initiatieven projecten kan met ruim € 60.000 worden verlaagd. Een deel van dit budget (€ 26.000) wordt gebruikt voor de subsidiemakelaar. Hierdoor bestaat de kans dat we subsidiemogelijkheden mislopen vanuit de provincie en het rijk. Daarnaast wordt een deel van dit budget € 35.000 ingezet voor onderzoekskosten voor haalbaarheid van projecten. Als dit budget wegvalt kan er minder getoetst worden.

Categorie B (Oranje)

- In aanvulling op categorie B het budget voor de woningopgave verder te verlagen met € 270.000. Met het verder verlagen van het budget is de kans zeer groot dat de woningbouwopgave niet (volledig) kan worden uitgevoerd.
- Het is mogelijk om naar schatting € 287.000 extra inkomsten uit leges omgevingsvergunningen te genereren. We hanteren dan volledige kostendekkendheid als uitgangspunt. De impact hiervan is groot omdat leges recent al fors zijn verhoogd en we nu al tot de duurdere gemeenten in de regio horen.

B. Parkeren

We zien sturingsmogelijkheden op de inkomsten ter waarden van € 735.000 op parkeren. De mogelijkheden zijn:

Categorie A (geel)

- Een tariefstijging van 10% voor de parkeerbelasting en de eerste parkeervergunning niet meer gratis verstrekken. Dit zorgt voor € 75.000 aan extra opbrengsten.

Categorie B (oranje)

- De eerste 2 uur gratis parkeren laten vervallen in de parkeergarages. Dit zorgt voor € 660.000 aan extra opbrengsten.

C. Openbare ruimte

We zien sturingsmogelijkheden ter waarde van € 575.000 op de openbare ruimte. De belangrijkste mogelijkheden zijn:

Categorie A (Geel)

- De leges op begraven kunnen met ongeveer 50% worden verhoogd als we deze volledig kostendekkend maken. Dit zorgt er voor dat de opbrengsten met € 125.000 stijgen. Het risico is wel dat onze inwoners hierdoor naar andere gemeenten gaan waar het tarief lager ligt. In dat geval zullen de opbrengsten alsnog niet volledig kostendekkend zijn.

- De kosten voor het verkeerbeleid kunnen naar beneden worden bijgesteld met € 25.000. Het risico hierbij is dat er bijvoorbeeld minder wegaanpassingen mogelijk zijn en minder campagnes verkeersveiligheid voor de jeugd.

Categorie B (Oranje)

- We kunnen stoppen met het onderhoud op de speeltoestellen. De kosten nemen af met € 77.000. Veel speeltoestellen zijn de afgelopen jaren vervangen en hebben minimaal onderhoud nodig. Het risico is dat er onveilige situaties ontstaan als er geen onderhoud meer wordt gedaan op de speeltoestellen. Als er een onveilige situatie ontstaat moet het toestel worden verwijderd. Daarnaast wordt de kans dat de gemeente aansprakelijk wordt gesteld bij een ongeluk groot.
- In aanvulling op categorie A het budget voor verkeerbeleid verder te verlagen met € 48.000. Dit betekent minder budget voor wegaanpassingen, het verwijderen van bollards en het wegvallen van de buurtbus en campagnes verkeersveiligheid.

D. Vastgoed

We zien sturingsmogelijkheden op de inkomsten en kosten van ons vastgoed. De mogelijkheden zijn bijvoorbeeld:

- Bij afloop contracten huur meer dan indexatie verhogen en sturen op marktconforme verhuurprijzen
- Integraal kijken welke partijen het beste in welk gebouw passen
- Leegstand minimaliseren en vastgoed afstoten wanneer het niet meer doelmatig gebruikt wordt. Dit kan een besparing op onderhoud en kapitaalkosten opleveren
- Strenger kijken of we geen dingen om niet verstrekken

We starten in 2024 al met een onderzoek om de mogelijkheden in kaart te brengen. We verwachten in 2025 inzichtelijk te hebben welke maatregelen mogelijk zijn en wat dit op kan leveren. Voor nu hebben we een voorzichtige schatting gemaakt dat het vergroten van opbrengsten of het verlagen van kosten € 200.000 per jaar op kan leveren.

E. Economie

We zien sturingsmogelijkheden ter waarde van € 235.000 op economie. De belangrijkste mogelijkheden zijn:

Categorie A (Geel)

- Er kan een keuze gemaakt worden om de structurele subsidies te verlagen voor een bedrag van € 41.000. Dit ziet met name toe op de subsidies voor stadspromotie.
- Er kan een keuze gemaakt worden om geen incidentele subsidies meer te verstrekken. Dit bespaart € 30.000. Het gaat hierbij om incidentele subsidies voor stadspromotie en Stichting Roemeense Kinderhulp.
- Het is mogelijk om € 38.000 te besparen door te stoppen met ROM en EBU. Dit maakt onderdeel uit van de U10 samenwerking. De evaluatie hiervan vindt eind 2024 plaats en het is mogelijk om de U10 samenwerking in afgeslankte vorm voort te zetten waarbij we geen bijdrage voor ROM en EBU meer doen.

Categorie B (Oranje)

- In aanvulling op categorie A geen structurele subsidies meer verstrekken. Dit betreft de subsidies aan Uit in IJsselstein, voor 4/5 mei en voor Sinterklaas. Dit geeft een extra besparing van € 107.000.

- We kunnen de markt meer kostendekkend maken door het tarief te verhogen. Dit heeft het risico dat er minder marktkooplieden aanwezig zullen zijn en de inkomsten hierdoor dalen. Dit verlaagt ook het maatschappelijk effect van de markt en de aanloop voor andere ondernemers in de stad. Met een verdubbeling zouden marktgelden ruim kostendekkend worden. Dit levert € 43.000 op.

Veel van de hierboven genoemde maatregelen zullen ertoe leiden dat de economische visie niet uitgevoerd kan worden, of alleen in afgeslankte vorm.

F. Riool, afval en milieu

Categorie A (Geel)

- We hebben een budget van € 50.000 voor milieu educatie. Het is mogelijk hiermee te stoppen.

Programma 4 – Onderwijs, sport en cultuur

De inkomsten en kosten zijn per onderwerp uitgewerkt in onderstaande tabellen. Ieder onderwerp met een totale sturingsmogelijkheid (som van A en B) boven de € 50.000 wordt onder de tabellen toegelicht.

Tabel 11 – Overzicht inkomsten programma 4

Inkomsten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Sport	984.073	50.000	0	984.073	0	A
Onderwijsbeleid	688.749	0	0	644.130	44.619	n.v.t.
Cultuur en erfgoed	438.504	0	0	438.504	0	n.v.t.
Onderwijshuisvesting	264.269	0	0	264.269	0	n.v.t.
Kunst	59.203	0	0	59.203	0	n.v.t.
Overig	797.620	0	0	797.620	0	n.v.t.
Totaal	3.232.418	50.000	0	3.187.799	44.619	

Tabel 12 – Overzicht kosten programma 4

Kosten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Sport	2.676.477	617.846	898.184	1.834.313	51.134	A
Onderwijs-huisvesting	2.194.799	32.438	2.000	2.015.422	144.939	n.v.t.
Onderwijs-beleid	1.551.872	76.000	77.484	660.977	737.411	B
Cultuur en erfgoed	2.019.913	437.233	44.455	817.909	720.316	C
Eigen personeel	962.196	0	0	962.196	0	n.v.t.
Kunst	877.344	131.886	395.665	346.989	2.804	D
Overig	233.061	0	0	233.061	0	n.v.t.
Totaal	10.515.662	1.295.403	1.417.788	6.870.867	1.656.604	

A. Sport

Wij zien sturingsmogelijkheden ter waarde van € 1.6 miljoen op sport. De belangrijkste mogelijkheden zijn:

Categorie A (geel)

- Onze sportaccommodaties (exclusief zwembad) leveren ons in totaal zo'n € 350.000 aan huuropbrengsten. Indien de huurtarieven met 15% verhoogd zouden worden levert dit dus ongeveer € 50.000 op. We schatten in dat dit een relatief lage impact heeft en dat de vraag hierdoor niet significant daalt. Natuurlijk kan ook voor andere percentages worden gekozen, het effect op de inkomsten wijzigt dan evenredig. Bij een hoger percentage stijgt het risico dat de vraag daalt.
- We zijn verplicht om sportaccommodaties ter beschikking te stellen voor scholen. We hebben een analyse gemaakt op de bezetting van onze accommodaties en hieruit blijkt dat deze rond de 60% ligt onder schooltijd. Buiten schooltijd is dit vergelijkbaar. Dit betekent dat we van onze 6

sportaccommodaties zeker één grote accommodatie zouden kunnen afstoten. De Oever heeft de laagste bezetting, maar is ook het nieuwst en heeft een boekwaarde van € 1.7 miljoen Euro wat dan afgeschreven zou worden. Ook zijn er voor De Oever nog relatief weinig onderhoudskosten waardoor het afstoten hiervan niet aantrekkelijk is. Hoewel de IJsselhal veel gebruikt wordt, is het afstoten hiervan het meest kosteneffectief. Het zou een incidentele last betekenen van ongeveer € 300.000, maar we besparen structureel € 260.000 aan onderhoud en kapitaalkosten. De inkomsten van € 100.000 die de IJsselhal geeft verwachten we te behouden doordat sportverenigingen in andere sporthallen met overcapaciteit terecht kunnen.

De impact van deze maatregel is relatief beperkt omdat we voldoende ruimte houden voor scholen. Ook voor sportverenigingen en andere gebruikers blijft voldoende ruimte. Het kan zijn dat op enkele populaire tijdstippen voor sportverenigingen geen plek is in andere sporthallen, maar we kunnen voldoende alternatieven bieden.

Verdere frictiekosten (of opbrengsten) hangen sterk af van de alternatieve bestemming van de locatie. De grond is van de gemeente en zou mogelijk gebruikt kunnen worden als inbreidingslocatie. Dit is iets wat verder onderzocht zou moeten worden voordat we de (financiële) impact hiervan kunnen bepalen.

- Ter compensatie van het wegvallen van de btw compensatie van sportaccommodaties ontvangen we een specifieke uitkering (SPUK). De btw compensatie is echter al in de budgetten opgevangen. Daarom is het mogelijk om dit budget algemeen in te zetten. Het risico is dat de regeling officieel eindig is. Wanneer dit budget niet als structureel gezien wordt of de regeling stopt of de bijdrage daalt/tegenvalt dan hebben we geen dekking meer. De regeling heeft echter een structureel karakter. We besparen hiermee € 130.000.
- Voor combinatiefuncties ontvangen we middelen in de Brede SPUK. Deze middelen zijn een cofinanciering van maximaal 40% van de kosten. De regeling wordt door Pulse uitgevoerd. Tot op heden betalen wij een deel van de vereiste middelen om aan de cofinanciering te voldoen. Wanneer wij een deel (€ 50.000) van dit budget laten vervallen wordt het moeilijker om aan de cofinancieringseisen te voldoen. Dit heeft het risico dat een deel van de specifieke middelen terug moet worden betaald aan het rijk.
- Voor de bijdrage aan het Recreatieschap Stichtse Groenlanden (SGL) is circa € 161.000 begroot. De impact voor de inwoners zal beperkt zijn. Mede ook doordat IJsselstein maar voor 4,6% belang heeft in SGL. SGL is geen wettelijke regeling waarbij deelname verplicht is. Uittreden uit het Recreatieschap Stichtse Groenlanden is mogelijk. De frictiekosten/financiële consequenties zijn echter niet bekend. Hiervoor zijn wij afhankelijk aan de overgebleven deelnemers.

Categorie B (oranje)

- In aanvulling op de maatregel onder categorie A zou een tweede (kleinere) sportaccommodatie afgestoten kunnen worden. Op basis van de bezettingsanalyse zouden we dan net voldoende capaciteit onder schooltijd hebben om alle scholen te faciliteren. In de praktijk wordt het dan wel passen en meten en lopen we het risico dat het niet altijd lukt. Of dat scholen moeten uitwijken naar een tijdstip en locatie die ongunstig is voor de school of voor de leerlingen. Indien een tweede locatie wordt afgestoten ligt Poortdijk het meest voor de hand. Het afstoten van Poortdijk geeft een incidentele last van € 260.000 en een structurele besparing van € 95.000. Het afstoten van Het Heem kan een alternatief zijn en is financieel voordeliger (incidentele last € 80.000 en structurele besparing € 150.000). Het Heem is echter groter waardoor het risico op onvoldoende capaciteit toeneemt.

Ook voor sportverenigingen en andere gebruikers heeft het afstoten van een tweede sporthal gevolgen. In daluren hebben we dan nog steeds ruim voldoende capaciteit voor sportverenigingen. Echter zal er op veel populaire tijdstippen zeker een tekort aan ruimte ontstaan. De gemeente heeft hierin geen verplichting richting verenigingen dus kan hier wel voor kiezen. Daarnaast is er een

groter risico dat we een deel van de inkomsten verliezen omdat gebruikers niet altijd naar een andere locatie kunnen uitwijken. De impact hiervan is beperkt (max € 35.000).

Net als bij de IJsselhal kunnen bij het afstoten van een sporthal zoals de Poortdijk de mogelijkheden voor inbreiding onderzocht worden.

- Naast onze eigen sportaccommodaties verzorgen wij diverse voorzieningen op sportpark Groenvliet (VVIJ en FCIJ) en de Zomerdijk (onder andere HCIJ). Het gaat hierbij met name om sportvelden en facilitaire voorzieningen. De kosten hiervan bedragen € 340.000 per jaar. Dit ziet met name toe op onderhoudskosten en kapitaalkosten. De huuropbrengsten die hier tegenover staan zijn met € 60.000 beperkt. We zijn niet verplicht deze voorzieningen te leveren en kunnen door het af te stoten € 280.000 besparen. Als we deze voorzieningen zouden afstoten dan ligt het voor de hand dat we met de verenigingen in gesprek gaan over de overdracht. De boekwaarde van al deze voorzieningen bedraagt 1,2 miljoen Euro. Of we bij afstoten een incidentele last hiervoor moeten nemen hangt af van de afspraken die dan met de verenigingen worden gemaakt. Het gevolg is ook dat de verenigingen dan de verdere kosten voor onderhoud en gebruikskosten op zich moeten nemen. Verminderd met de huur die nu betaald wordt, betekent dit een extra last voor de verenigingen van ongeveer € 150.000 per jaar. Uit een grove berekening blijkt dat dit gemiddeld 50 Euro per jaar per lid is. De verenigingen zullen dit dan naar eigen inzicht via de contributie of op andere wijze moeten opvangen.

Aan de grond van de velden die nu in ons eigendom zijn kunnen we ook een andere bestemming geven. Dit kan onderzocht worden maar zal naar verwachting een veel grotere impact hebben op de verenigingen en op het totaal aan sportfaciliteiten in IJsselstein.

- Een volgende belangrijke besparingsmogelijkheid is het stoppen van de exploitatievergoeding voor het zwembad. De verwachting is dat zonder deze vergoeding het zwembad zal sluiten. Dit heeft tot gevolg dat het sportaanbod binnen de gemeente daalt en IJsselsteiners uit moeten wijken naar omliggende gemeenten. Eén derde van de Nederlanders zwemt minimaal één keer per jaar (sportersmonitor 2010). Het risico bestaat dat mensen niet uitwijken en/of minder gaan sporten. Daarnaast vallen dan de huurinkomsten weg, wat de besparing beperkt tot ca. € 270.000. Wanneer het zwembad zou sluiten kan onderzocht worden of er een andere bestemming gegeven kan worden aan de locatie. We hebben ongeveer € 90.000 aan structurele onderhoudskosten en kapitaalkosten voor het gebouw. Deze kosten vervallen dan. De incidentele last bij volledige afschrijving bedraagt € 100.000. Verdere frictiekosten (of opbrengsten) hangen af van de alternatieve bestemming van de locatie.
- Jaarlijks verstrekken we € 69.000 aan subsidies aan sportvereniging om de lokale sport te stimuleren. Deze subsidies kunnen we afbouwen. Hiermee hebben sportclubs minder middelen om het sportaanbod in stand te houden. We lopen hiermee het risico dat het sportaanbod en hiermee de mentale en fysieke vitaliteit van IJsselsteiners terugloopt.
- In aanvulling op categorie A is de volledige eigen cofinanciering op combinatiefuncties te schrappen. Dit is € 60.000 in aanvulling op categorie A. Hierbij is de kans aanzienlijk dat we niet aan de benodigde cofinancieringseisen kunnen voldoen en een deel van de specifieke middelen terug moet betalen aan het rijk.
- Het is mogelijk om het aanbod voor schoolzwemmen te stoppen. Hiermee besparen we ca. € 32.000 per jaar. Hiermee lopen we het risico dat overgewicht en obesitas onder kinderen toeneemt. Daarnaast stimuleren we de ontwikkeling van sociale en motorische vaardigheden niet meer en neemt de zwemvaardigheid af, wat slecht is voor het zelfvertrouwen en de veiligheid van kinderen.

Vastgoedonderzoek

Uit de inventarisatie blijken veel sturingsmogelijkheden op het gebied van sportaccommodaties. We doen een diepgaander vastgoedonderzoek om een integrale afweging mogelijk te maken en concreet uitgewerkte opties in beeld te brengen. Hierin betrekken we sportaccommodaties. In dit rapport hebben we

hierop een voorschot genomen en een grove inschatting gemaakt van de besparingsmogelijkheid. We verwijzen naar hoofdstuk voor 4 voor een verdere toelichting van risico's en onzekerheden op dit gebied.

B. Onderwijsbeleid

Wij zien sturingsmogelijkheden ter waarde van € 142.000 op onderwijsbeleid. De belangrijkste mogelijkheden zijn:

Categorie A (geel)

- Voor onderwijsachterstandenbeleid ontvangen we rijksmiddelen. Aanvullend daarop besteden we algemene middelen aan onderwijsbeleid. Dit laatste deel kan afgebouwd worden. Dit beperkt de ruimte om externe expertise in te zetten en lokaal specifiek aanvullend aanbod in te zetten. Hiermee zijn we minder in staat om de ontwikkeling van al onze kinderen in een vroeg stadium op voldoende niveau te brengen. Hiermee besparen we € 60.000,.

Categorie B (oranje)

- In aanvulling op categorie A is ál het lokaal maatwerk te schrappen. De impact hiervan is aanzienlijk. Denk hierbij aan het vervallen van toegang tot de puzzelgroep, regiosamenwerking, vroegsignalering voorschoolse kinderen, etc. Hiermee zijn we minder in staat om de ontwikkeling van al onze kinderen in een vroeg stadium op voldoende niveau te brengen. Hiermee besparen we nog eens € 70.000.

C. Cultuur en erfgoed

Wij zien sturingsmogelijkheden ter waarde van € 580.000 op cultuur en erfgoed. De belangrijkste mogelijkheden zijn:

Categorie A (geel)

- Het is mogelijk om de subsidie voor het Museum IJsselstein terug te brengen, of volledig te laten vervallen. In het laatste scenario bespaart dit ca. € 335.000 per jaar. De verwachting is in dit geval dat het museum niet in deze vorm door kan gaan en moet sluiten. Dit heeft tot gevolg dat de kunstcollectie van IJsselstein niet beheerd kan worden en is niet meer toegankelijk is voor het publiek. Daarnaast versobert/vervalt de cultuureducatie over de geschiedenis van IJsselstein. Kinderen leren hierdoor minder over het ontstaan van de stad en haar geschiedenis. Daarnaast kan dit een negatief effect hebben op het toerisme in de stad.
- Vanaf 2025 krijgen gemeenten een wettelijke taak waarmee we verplicht zijn te zorgen voor een volwaardige bibliotheek. Waar de bibliotheekvoorziening exact aan moet voldoen is nog niet duidelijk, maar we verwachten een aantal normen op het gebied van voorzieningenniveau, toegankelijk en bekostiging. Uit analyse blijkt dat we al aan deze normen voldoen. Vanuit het Rijk worden extra middelen beschikbaar gesteld die naar verwachting voor IJsselstein € 100.000 per jaar zullen bedragen. Omdat we al aan de verwachte bekostigingsnorm voldoen, hoeven we deze middelen niet aan de bibliotheek te verstrekken. Dit zijn extra middelen voor een taak die we al uitvoeren.

D. Kunstbevordering

Wij zien sturingsmogelijkheden ter waarde van € 525.000 op kunstbevordering. De belangrijkste mogelijkheden zijn:

Categorie A (geel)

- Om de amateurkunst te bevorderen verstrekken we incidentele en structurele subsidies. Deze zijn af te bouwen omdat hier geen wettelijke taak onder ligt. Als we deze subsidies verlagen kunnen we minder initiatieven en lokale kunst ondersteunen. Ook stagneert de talentontwikkeling en moeten we rekening houden met een afbouwperiode. Hiermee besparen we ongeveer € 120.000.

Categorie B (oranje)

- In aanvulling op categorie A kunnen we de subsidies terugbrengen tot nul. Dit bespaart (op termijn) ca. € 390.000. Hiermee vervalt ook de subsidie aan het Fulcotheater. De verwachting is in dit geval dat het theater niet in deze vorm door kan gaan en moet sluiten. Door het wegvallen van de subsidies ondersteunen we geen lokaal kunstaanbod meer, wat een negatieve invloed heeft op de sociale cohesie, het leef- en vestigingsklimaat van de stad en de ontwikkelmogelijkheden van IJsselsteiners.

Programma 5 – Inkomen, jeugd en Wmo

De inkomsten en kosten zijn per onderwerp uitgewerkt in onderstaande tabellen. Ieder onderwerp met een totale sturingsmogelijkheid (som van A en B) boven de € 50.000 wordt onder de tabellen toegelicht.

Tabel 13 – Overzicht inkomsten programma 5

Inkomsten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Werk en inkomen	8.261.673	0	0	430.319	7.831.354	n.v.t.
Wmo	405.782	0	0	405.782	0	n.v.t.
Jeugd	184.024	0	0	184.024	0	n.v.t.
Volksgezondheid	57.772	0	0	57.772	0	n.v.t.
Meedoen	51.612	0	0	46.563	5.049	n.v.t.
Totaal	8.960.863	0	0	1.124.460	7.836.403	

Tabel 14 – Overzicht kosten programma 5

Kosten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Werk en inkomen	17.389.270	20.000	917.221	3.486.569	12.965.480	A
Jeugd	10.447.664	246.989	631.962	478.520	9.090.193	B
Wmo	9.255.014	602.996	849.276	2.051.753	5.750.990	C
Eigen personeel	3.949.908	0	0	3.949.908	0	n.v.t.
Volksgezondheid	1.741.942	30.749	240.634	26.746	1.443.813	D
Meedoen	288.943	30.000	0	52.262	206.681	n.v.t.
Overig	-5.191	0	0	-5.191	0	n.v.t.
Totaal	43.067.550	930.734	2.639.092	10.040.567	29.457.158	

A. Werk en inkomen

Het grootste deel van de kosten voor werk en inkomen ziet toe op uitkeringen en kosten WIL (regelingskosten, uitvoeringskosten en overhead). Hierin hebben wij geen of zeer beperkte sturingsmogelijkheden. De relatief beperkte mogelijkheden (€ 622.000) zien toe op:

Categorie A (geel)

- In het budget voor incidentele projecten die bijdragen aan activering, participatie en uitstroom naar werk zien we mogelijkheden. Van het totale budget kan een klein deel (€ 20.000) geschrapt worden zonder grote impact.

Categorie B (oranje)

- In afwijking van andere WIL gemeenten hanteren wij voor de bijzondere bijstand een inkomensgrens van 110% van het sociaal minimum. Hierdoor verstrekken wij meer bijzondere bijstand dan dat we wettelijk verplicht zijn. Wanneer we dit verlagen naar 100% schatten we in dat ruim 40% minder huishoudens van de bijzondere bijstand gebruik maken en dat de regelingskosten met ongeveer een derde dalen. Dit bespaart € 280.000. Daarnaast betalen we de WIL kosten voor

uitvoering en voor bedrijfsvoering. Indien de uitvoeringskosten evenredig dalen zou dit € 180.000 schelen. Dit is echter onzeker omdat een lagere grens niet per se leidt tot minder werk in de beoordeling van aanvragen. Voor de bedrijfsvoering geldt wel dat ons aandeel evenredig daalt. Dit zou nog eens € 35.000 besparen.

- Het verlenen van kwijtscheldingen is geen verplichting maar een gemeentelijke bevoegdheid. Hier is een keuze op te maken van ca. € 175.000. Bij het terugbrengen van de kwijtscheldingen raken we een groep van al extra kwetsbare IJsselsteiners. Hiermee vergroten we de problematiek. Het mentale en fysieke welzijn kan hiermee afnemen, wat weer door kan werken in een toename van andere gemeentelijke dienstverlening en kosten.
- Aan de U-pas geven we € 240.000 uit. Deelname is echter niet verplicht. We schatten de impact van stoppen hoog in omdat de pas alleen aan huishoudens met een laag inkomen wordt gegeven. Het schrappen hiervan leidt ertoe dat minima minder kunnen deelnemen aan sport, cultuur en andere voorzieningen.
- Jaarlijks doen we een bijdrage aan stichting leergeld. Bij het wegvallen van de bijdrage besparen we € 100.000, maar kunnen ook minder kinderen meedoen aan excursies, met sport, met school, met muziekles etc. Dit heeft een zeer negatief effect op zowel de algemene ontwikkeling van onze kinderen, als de sociale ontwikkeling, van een al kwetsbare doelgroep.
- Voor het minimabeleid is € 25.000 uitgetrokken om ons beleid te herijken en de toenemende problematiek rondom armoede en schulden met prioriteit te kunnen bestrijden. Zonder dit budget kunnen wij dit niet meer doen.
- Een klein deel van onze uitkeringskosten maken we aan “niet uitkeringsgerechtigden”. Het is mogelijk deze alleen te helpen wanneer ze zich melden. Dit kan ca. € 22.000 besparen. Dit heeft tot gevolg dat problematiek en kosten later in hogere mate terugkomen.
- Zie ook toelichting onder categorie A over Lokale werkprojecten. In aanvulling hierop kan een verdere € 25.000 geschrapt worden, met hogere impact.
- Reiskosten WSW inhuur kost ons € 13.000 per jaar en zijn we niet verplicht. Hiermee stoppen zou de laagste inkomens raken en niet in lijn zijn met beleid richting onze eigen medewerkers.

B. Jeugd

Het grootste deel van de kosten jeugd ziet toe op wettelijk verplichte open-einde regelingen of uitvoeringskosten. Hierin zijn de sturingsmogelijkheden beperkt. De mogelijkheden die er zijn (€ 870.000) zien toe op:

Categorie A (geel)

- We verstrekken diverse subsidies en bijdragen om het welzijn van onze jeugd (preventief) te ondersteunen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de scouting en IJVO. Indien deze subsidies vervallen besparen we in totaal € 90.000, maar wordt minder preventief op jeugd ingezet.
- We hebben een budget van ruim € 50.000 voor een robuust rechtsbeschermingssysteem. Hiervoor hebben we een middelen gekregen naar aanleiding van de toeslagenaffaire. In de praktijk blijken deze kosten reeds in de reguliere budgetten te zijn gedekt. Indien het budget vervalt lopen we het risico dat de vraag toeneemt en hier geen budget voor gereserveerd is.
- Op de PGB's jeugd kunnen we € 27.000 besparen door geen hulp bij hoogbegaafdheid te bieden.
- Om op basis van actuele problematiek extra inzet te kunnen plegen is € 73.000 beschikbaar. Dit budget kan verlaagd worden zonder al te grote directe impact.

Categorie B (oranje)

- Cliëntgebonden kosten jeugd: we hebben hiervoor in totaal ruim € 9 miljoen budget. We zijn met een project bezig om de sturingsmogelijkheden hierop in kaart te brengen aangezien grote delen hiervan wettelijk verplichte open-einde regelingen zijn. De resultaten hiervan verwachten we eind

2024. De eerste besparingsopties die hieruit blijken zullen gebruikt worden om onze huidige uitgaven binnen begroting te brengen. Verdere besparingsmogelijkheden zijn nog zeer onzeker. We hebben dit nu op 5% geraamd (ruim € 450.000). Indien dit haalbaar blijkt verwachten we dat hiervoor de jeugdhulp tot het absolute wettelijk minimum moet worden teruggebracht en dat we hulpvragen zeer streng moeten beoordelen. Dit zal een grote impact hebben op veel jeugdigen en gezinnen.

- In aanvulling op de middelen voor extra inzet actuele problematiek (categorie A) zijn middelen beschikbaar voor vaste preventieve inzet. In aanvulling op categorie A is dit met € 90.000 te verlagen. Hierdoor vervalt inzet zoals buurtgezinnen, de ervaringswijzer, de onafhankelijke cliëntenondersteuning en kamers met aandacht. Deze algemene voorzieningen hebben vaak een preventieve werking en kunnen voorkomen dat specialistische hulp nodig is. Er bestaat daarom een reëel risico dat een besparing hierop leidt tot hogere kosten voor specialistische jeugdhulp.
- In aanvulling op categorie A verstrekken we diverse subsidies aan onder andere algemeen maatschappelijk werk, Handje helpen en Pretty woman. Wanneer deze subsidies stopgezet worden bespaart dit € 71.000 per jaar. De subsidies hebben vaak een preventieve werking en kunnen voorkomen dat specialistische hulp nodig is. Er bestaat daarom een reëel risico dat een besparing hierop leidt tot hogere kosten voor specialistische jeugdhulp.

C. Wmo

Ook voor de Wmo geldt dat het grootste deel van de kosten toeziet op wettelijk verplichte open-einde regelingen. Binnen de Wmo zijn echter meer sturingsmogelijkheden (€ 1.450.000), die zien toe op:

Categorie A (geel)

- Wanneer we subsidies in het voorliggend veld met 5% verlagen dan levert dit € 110.000 op. Deze verlaging heeft impact op onze maatschappelijk partners en daarmee ook op onze inwoners. Doordat het grootste deel van de subsidies in stand blijft verwachten we dat de impact relatief beperkt is.
- Voor de pilot huishoudelijke ondersteuning is jaarlijks € 109.000 begroot. Dit zou gestopt kunnen worden. Het is echter onzeker in hoeverre dit tot hogere kosten op andere budgetten leidt.
- We stellen als gemeente incidentele subsidies beschikbaar om eenzaamheid in de samenleving tegen te gaan. Wanneer we hiermee stoppen zal de eenzaamheid van sommige inwoners stijgen. Hiermee besparen we € 102.000 per jaar.
- We kunnen stoppen met het vergoeden van hulpmiddelen die in de winkel te koop zijn en zoveel mogelijk tweedehands inkopen. Hiermee schatten we in dat we 15% van het budget kunnen besparen. Dit levert € 96.000 op.
- Wanneer we het mantelzorgcompliment halveren kunnen we jaarlijks € 50.000 besparen.
- We voeren al streng beleid op PGB Wmo. Een nog strenger beleid zou naar schatten € 50.000 op kunnen leveren.
- Diverse kleine subsidies en kleine kostenposten die niet noodzakelijk zijn kunnen stopgezet worden. De totale waarde hiervan is ruim € 80.000 per jaar.

Categorie B (oranje)

- In aanvulling op onderdeel A kunnen we de subsidies in het voorliggend veld (onder andere Pulse) verder verlagen met 20% levert een aanvullende besparing van € 445.000 op. Deze verlaging zal een zeer grote impact hebben op onze maatschappelijk partners en daarmee ook op onze inwoners. Er zal sterk gesneden moeten worden in het voorzieningenniveau in het voorliggend veld. Omdat het voorliggend veld vaak een preventieve werking heeft ontstaat hierdoor ook het risico dat dit leidt tot hogere kosten op andere gebieden. Een verdere verlaging van dit budget is in theorie

mogelijk, maar achten wij niet reëel en verantwoord gezien de maatschappelijke rol van deze instellingen.

Voor het voorliggend veld is het noodzakelijk een integrale afweging te maken met overige Wmo voorzieningen en jeugdzorg. Zo is de hiervoor genoemde besparingsmogelijkheid op kosten jeugdzorg sterk afhankelijk van de mogelijkheid om hulpvragen naar het voorliggend veld te verwijzen. Het is daarom zeer onwaarschijnlijk dat er zowel op jeugdzorg als op het voorliggend veld een significante besparing te realiseren valt.

- Op termijn zien we een mogelijke besparing van 10% op begeleiding door het strenger vastleggen van beleid. Hiermee zal de begeleiding tot een absoluut wettelijk minimum worden gereduceerd. De impact is hierdoor groot en de mogelijke opbrengst is onzeker. Mogelijk kan dit een besparing van € 186.000 opleveren.
- Woningaanpassingen kennen we soms ruimhartiger toe dan verplicht is. Dit doen we omdat inwoners door de krappe woningmarkt nergens anders heen kunnen en er dus geen goede alternatieven zijn. Als we ons beleid strenger handhaven is de impact dus aanzienlijk. Het kan naar schatting € 60.000 besparen.
- In aanvulling op onderdeel A kan het mantelzorgcompliment nog € 30.000 verder teruggebracht worden. Hierdoor kunnen mantelzorgers zich minder gezien en gewaardeerd voelen, terwijl ze een vitale functie voor de samenleving vervullen.
- Diverse subsidies en inzet kunnen gestopt worden. Hieronder vallen bijvoorbeeld dementievriendelijk IJsselstein, steunpunt mantelzorg en de gemeentebelidsmonitor. In totaal bespaart dit ca. € 120.000. We schatten de impact hiervan als aanzienlijk in omdat preventieve ondersteuning wegvalt.

D. Volksgezondheid

Het budget voor volksgezondheid bestaat grotendeels uit de bijdrage aan de GGD. Dit is voor het grootste gedeelte een wettelijke taak. De beperkte sturingsmogelijkheden (€ 270.000) zien toe op:

Categorie A (geel)

- Enkele kleine subsidies waaronder het dierenasiel zijn te verlagen. In totaal kunnen we hiermee € 30.000 besparen.

Categorie B (oranje)

- Niet alle taken die we bij de GGD beleggen zijn wettelijke verplicht. We kunnen stoppen met zaken als gezondheidsbevordering, epidemiologische ondersteuning, Stevig Ouderschap, Verwijsindex, Nu Niet Zwanger, intensivering vroeghulp JGZ, etc. Dit heeft naar verwachting echter grote impact op onze kwetsbare inwoners. Hiermee besparen we ongeveer € 200.000.
- In aanvulling op onderdeel A kunnen we aanvullend enkele kleine subsidies verlagen. Deze subsidies (€ 42.000) zijn onder andere gerelateerd aan alcohol en drugspreventie en slachtofferhulp. Dit is niet verplicht maar het stoppen hiermee kan grote impact hebben op het welzijn van inwoners. Ook bestaat het risico dat het leidt tot hogere kosten op andere gebieden.

Programma 6 – Overhead

De inkomsten en kosten zijn per onderwerp uitgewerkt in onderstaande tabellen. Ieder onderwerp met een totale sturingsmogelijkheid (som van A en B) boven de € 50.000 wordt onder de tabellen toegelicht.

Tabel 15 – Overzicht inkomsten programma 6

Inkomsten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Huisvesting	587.721	0	0	587.721	0	n.v.t.
Overig	183.014	0	0	108.014	75.000	n.v.t.
Totaal	770.735	0	0	695.735	75.000	

Tabel 16 – Overzicht kosten programma 6

Kosten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Eigen personeel	6.519.016	0	0	6.509.016	10.000	n.v.t.
ICT, informatie en licenties	2.081.623	26.880	148.038	1.386.279	520.426	A
Huisvesting	849.588	0	0	826.456	23.132	n.v.t.
Inhuur en advies	686.238	357.611	165.541	163.086	0	B
Overige personeelskosten	564.500	16.000	277.167	160.170	111.163	C
Facilitair	580.694	11.050	42.614	477.537	49.493	D
Overig	231.648	38.934	38.138	111.362	43.214	E
Totaal	11.513.307	450.475	671.498	9.633.906	757.428	

A. ICT, informatie en licenties

ICT, informatie en licenties zijn grote kostenposten en voor een belangrijk deel absoluut noodzakelijk voor onze bedrijfsvoering. Een deel is zelfs wettelijk verplicht. Toch zien we hier voor ruim € 170.000 aan sturingsmogelijkheden:

Categorie A (geel)

- Deze mogelijkheid ziet voornamelijk toe op de applicatiekosten voor onze P&C producten (€ 24.000). Als we hiermee stoppen gaan we terug naar rapportages in PDF en kunnen we niet meer werken met geautomatiseerde workflows. Door het werken in verschillende documenten en doordat cijfers niet automatisch uit het financieel systeem komen wordt stijgt de kans op fouten in P&C-documenten.

Categorie B (oranje)

- € 93.000 licenties financiën en vakapplicaties: we stoppen met de Pauw applicatie, stoppen met digitaal inlezen facturen en stoppen met smart documents. Financiële overzichten worden zeer beperkt. Er zal meer handmatig werk nodig zijn wat ambtelijke capaciteit vraagt. Daarnaast wordt de kans op fouten groter, met name bij het doorrekenen van de algemene uitkering en circulaires (Pauw).

- € 26.000 naslagwerk vakliteratuur. Hiermee stoppen kan ertoe leiden dat kwaliteit van advies achteruit gaat.
- € 26.000 Ensia en Bio. Het budget kunnen we terugbrengen tot het absoluut basisniveau. Dit leidt ertoe dat we onze ambities op het gebied van informatieveiligheid niet waar kunnen maken en hier meer risico lopen.

B. Inhuur en advies

Een groot deel van het budget voor inhuur en advies is niet absoluut noodzakelijk en heeft voor ruim € 520.000 aan sturingsmogelijkheden.

Categorie A (geel)

- We hebben € 420.000 budget voor boven-formatieve inhuur van personeel. Dit valt voor een groot deel (€ 320.000) in categorie A. Het budget wordt vooral ingezet voor organisatieontwikkeling en bijzondere projecten. Als dit wordt teruggebracht zullen we deze projecten binnen onze huidige formatie moeten uitvoeren. Dit gaat ten koste van andere werkzaamheden en leidt ertoe dat we prioriteiten scherper moeten stellen.
- We gebruiken IBMN voor inkoopondersteuning, advies en begeleiding bij (Europese) aanbestedingen. We kunnen ervoor kiezen om selectiever te zijn in kleinere adviesvragen. Hierop kan naar schatting € 20.000 bespaard worden zonder dat we grote aanbestedingsrisico's lopen. Dan moet hier wel op gemonitord worden en kan de kwaliteit van inkoopprocessen hiermee dalen.
- Overige kleine besparingsmogelijkheden (€ 18.000) zien toe op externe onderzoeken waaronder het geplande (maar nog niet uitgevoerde) klanttevredenheidsonderzoek.

Categorie B (oranje)

- In aanvulling op categorie A kan het budget inhuur personeel volledig geschrapt worden. Dit geeft een voordeel van € 100.000 ten opzichte van optie A. Dit is inhuur van expertise die we niet in huis hebben. Het schrappen hiervan zal de organisatieontwikkeling belemmeren.
- In aanvulling op categorie A is het mogelijk nog eens € 60.000 te besparen. We nemen dan enkel het minimale af bij IBMN. Dan kiezen we ervoor om alleen ondersteuning bij Europese aanbestedingstrajecten te vragen. Voor andere adviesvragen hebben we dan zeer beperkt budget. Dit leidt tot een groot risico op onrechtmatigheden en juridische procedures. Daarnaast zal het veel extra ambtelijke capaciteit vragen en kunnen we veel minder gebruik maken van de marktkennis die IBMN heeft.

C. Overige personeelskosten

De sturingsmogelijkheden in de overige personeelskosten vallen hoofdzakelijk in categorie C en voor klein deel in categorie B. Het ziet voornamelijk toe op:

Categorie A (geel)

- Representatie/sfeer bevorderende activiteiten. In totaal geven we hier € 85.000 aan uit. Dit is zowel van het college naar de samenleving en intern voor de ambtelijke organisatie. We schatten in dat we € 16.000 kunnen bezuinigen zonder al te grote impact.

Categorie B (oranje)

- Opleiding en ontwikkeling: slechts een klein deel hiervan zijn functie gerelateerde verplichte opleidingen waar niet op bezuinigd kan worden. Het overig deel ter waarde van € 195.000 is niet verplicht. Hierin zitten dus sturingsmogelijkheden. Dit kan een grote impact hebben op de ontwikkeling van onze medewerkers en op onze aantrekkelijkheid als werkgever.

- Gemeentebanen.nl. Hier geven we € 30.000 aan uit. Hier kunnen we mee stoppen, maar geeft een risico dat we minder makkelijk personeel kunnen aantrekken.
- In aanvulling op categorie A kunnen we het budget voor representatie/sfeer bevorderende activiteiten verder verlagen met € 48.000. Dit ziet toe op bijvoorbeeld de GJSDag, teamuitjes en de jaarlijkse BBQ. Dit is niet noodzakelijk maar draagt wel bij aan het teamgevoel en binding met de organisatie.

D. Facilitaire kosten

De facilitaire kosten zijn grotendeels noodzakelijk voor onze bedrijfsvoering. De sturingsmogelijkheden zijn met € 53.000 beperkt en zitten voornamelijk in:

Categorie A (geel)

- € 9.000 uit aan fruit voor ons personeel. Dit vergroot de vitaliteit van onze medewerkers.

Categorie B (oranje)

- Schoonmaakkosten, afvaldiensten en beveiliging. Dit kunnen we terugbrengen tot het absoluut minimum, wat € 42.000 zou besparen.

E. Overig

De overige kosten in programma 6 zijn divers van aard en zien toe op bijvoorbeeld de lichtkrant, de OR en reservemutaties. In de overige kosten zien wij € 77.000 aan sturingsmogelijkheden;

Categorie A (geel)

- Dit betreft €38.000 en ziet toe op de lichtkrant, diverse abonnementen en de bijdrage aan de personeelsvereniging.

Categorie B (oranje)

- We geven € 35.000 uit aan de gemeentepagina. Het is niet noodzakelijk deze pagina te hebben. Uit onderzoek blijkt wel dat inwoners hier veel waarde aan hechten.

Programma 7 – Algemene dekkingsmiddelen

De inkomsten en kosten zijn per onderwerp uitgewerkt in onderstaande tabellen. Ieder onderwerp met een totale sturingsmogelijkheid (som van A en B) boven de € 50.000 wordt onder de tabellen toegelicht.

Tabel 17 – Overzicht inkomsten programma 7

Inkomsten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Algemene uitkering	61.281.659	0	0	0	61.281.659	n.v.t.
OZB	5.658.138	2.763.964	2.044.310	5.658.138	0	A
Stelposten	708.190	734.000	1.877.500	708.190	0	B
Treasury	961.430	0	0	961.430	0	n.v.t.
Overig	20.345	0	0	20.345	0	n.v.t.
Totaal	68.629.762	3.497.964	3.921.810	7.348.103	61.281.659	

Tabel 18 – Overzicht kosten programma 7

Kosten	Totaal	A	B	C	D	Toelichting
Stelposten	1.024.868	1.445.113	400.000	475.875	3.880	B
Belastingen	555.102	0	0	555.102	0	n.v.t.
Treasury	495.772	0	0	495.772	0	n.v.t.
Overig	55.000	0	0	55.000	0	n.v.t.
Totaal	2.130.742	1.445.113	400.000	1.581.749	3.880	

A. Onroerende zaak belasting (OZB)

We zien sturingsmogelijkheden op de inkomsten ter waarde van € 4,8 miljoen bij de OZB. De mogelijkheden zijn:

Categorie A (geel)

- indien de OZB met 50% verhoogd zou worden leidt dit tot ruim € 2,7 miljoen extra inkomsten.

Categorie B (oranje)

- In aanvulling op categorie A kan de OZB gemaximeerd worden. Dit zou nog eens ruim € 2 miljoen opleveren. De impact hiervan is groot, omdat dit bijna een verdubbeling van kosten zou betekenen. Bovendien lopen we dan sterk uit de pas met de meeste andere gemeenten.

Uiteraard kan ook gekozen worden voor andere percentages. De extra inkomsten wijzigen dan proportioneel.

B. Stelposten

We zien sturingsmogelijkheden ter waarde van € 4,4 miljoen op stelposten. Wij nemen in de begroting diverse stelposten op die niet verplicht zijn. Daarnaast zien wij mogelijkheden om stelposten op te nemen die het begrotingssaldo verbeteren. Deze zijn als volgt:

Categorie A (geel)

Een totaal van ruim 2 miljoen kan behaald worden door:

- Een stelpost op te nemen voor de te verwachten teruggave uit het BTW compensatie fonds. Als wij het gemiddelde van de afgelopen drie jaren gebruiken betekent dit een bate in de begroting van € 679.000.
- De stelpost loon- en prijscompensatie met € 900.000 te verlagen, omdat we verwachten dat de stelpost te conservatief is ingeschat. In de begroting van 2026 zit deel van de stelpost niet. De besparing kan pas vanaf 2027 worden gerealiseerd.
- De stelpost wegvallen renteinkomsten € 315.000 te laten vervallen. Deze stelpost is in het verleden gevormd om het wegvallen van ontvangen renten over uitgeleende gelden op te kunnen vangen als de leningen worden afgelost. Door de hogere rente is dit risico kleiner en is deze stelpost niet noodzakelijk.
- De stelpost voortgang coalitieakkoord € 200.000 te laten vervallen.
- Herinvoering van de hondenbelasting. Wanneer hetzelfde tarief als in het verleden wordt gehanteerd, levert dit € 55.000 op.

Categorie B (oranje)

Een totaal van 2,3 miljoen kan behaald worden door:

- Het nemen van een stelpost voor het te verwachten jaarrekeningresultaat. Indien 50% van het gemiddelde resultaat over de laatste vier jaren gebruikt wordt, leidt dit tot een verbetering van het begrotingssaldo van € 1,85 miljoen. Het is toegestaan een dergelijke stelpost te nemen, hiermee zouden we wel de grenzen opzoeken van wat binnen de BBV richtlijnen is toegestaan. Daarnaast is het risico op uitputting van de algemene reserve, deze wordt bij een positief resultaat niet meer gevoed.
- Taakstelling verbonden partijen: onze bijdragen aan verbonden partijen staan in deze inventarisatie vrijwel altijd in de categorie C of D. Dit komt doordat deze partijen wettelijke taken uitvoeren en/of we weinig invloed hebben. Echter wordt er bestuurlijk wel gewerkt aan besparingsmogelijkheden bij verbonden partijen en hebben we partijen opgeroepen om deze in kaart te brengen. Daarbij kan ook een bestuurlijke taakstelling (in samenwerking met andere gemeenten) worden overwogen. De opbrengsten uit dit proces zijn heel onzeker en kunnen per verbonden partij sterk verschillen. Indien hier sterk op gestuurd wordt is hier wel een besparingsmogelijkheid te verwachten. Indien dit conservatief wordt ingeschat op enkele procenten zou het een kostenbesparing van € 400.000.
- In aanvulling op categorie A kan de hondenbelasting 50% verhoogd worden ten opzichte van het oude tarief. Dit levert € 27.500 extra op.

Op dit punt dient opgemerkt te worden dat het aanpassen van stelposten niet leidt tot een werkelijke kostenbesparing en niet leidt tot werkelijke extra inkomsten. Het gaat om een boekhoudkundige aanpassing. Het aanpassen van stelposten kan, indien hier goede redenen voor zijn, wel gebruikt worden om een realistischer beeld te schetsen van het verwachte resultaat. Er kleven echter ook belangrijke nadelen en risico's aan. We verwijzen naar de risicoparagraaf in dit rapport voor een toelichting hierop.

4. Risico's, onzekerheden en kansen

Vrijwel alle beleidskeuzes kennen nadelen en risico's. Een risico hoeft dus geen reden zijn een bepaalde keuze niet te maken. Wel is het van belang om bij het maken van keuzes de mogelijke nadelige gevolgen af te wegen. Een goed beeld van risico's is hierbij onmisbaar.

Bij de uitkomsten van de inventarisatie in hoofdstuk 3 hebben wij ook de verwachte effecten beschreven. Hieruit blijken ook mogelijke nadelen en risico's, waar van toepassing. In gevallen waar die beschrijving volstaat worden de risico's in dit hoofdstuk niet herhaald.

Naast de al beschreven risico's is er een aantal risico's die qua aard of omvang een bijzonder karakter hebben. Of die een algemeen karakter hebben. Deze risico's worden in dit hoofdstuk toegelicht.

1. Frictiekosten

Bij een aantal maatregelen geldt dat sprake kan zijn van frictiekosten. Voorbeelden hiervan zijn kosten voor het beëindigen of afkopen van een contract, kosten bij het afstoten van vastgoed of frictiekosten bij het beëindigen van een subsidie. In de praktijk zijn frictiekosten zeer afhankelijk van het precieze besluit en de timing hiervan. Ook kan het zijn dat besparingen of extra inkomsten niet direct gerealiseerd kunnen worden, maar wel over een bepaalde termijn. Wanneer de frictiekosten al bekend zijn hebben wij dit opgenomen bij de inventarisatie. In alle overige gevallen zullen wij de frictiekosten in beeld brengen wanneer de politiek een maatregel wenst te nemen.

2. Stelpost BTW compensatiefonds (BCF)

Jaarlijks wordt een eventueel overschot in het BTW compensatiefonds toegevoegd aan het gemeente- en provinciefonds. Dit wordt naar rato uitgekeerd. De ervaring leert dat er altijd een overschot is. De hoogte hiervan fluctueert. De verwachte inkomsten hieruit mogen geraamd worden. Tot dusver deden wij dit niet. Het ramen hiervan kan dus bijdragen aan het verbeteren van het begrotingssaldo.

Wij hebben echter geen invloed op het bedrag dat in het fonds overblijft en wordt uitgekeerd. Doordat wij dit tot dusver niet raamden was het altijd een meevaller. Door het te ramen ontstaat het risico op tegenvallers die wij niet aan zien komen. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren wanneer grote gemeenten omvangrijke investeringen doen.

3. Herijking gemeentefonds

De omvang van de ombuigingsopgave is mede afhankelijk van de herijking van het gemeentefonds. Op dit moment is dit nog niet duidelijk. De maximale impact hiervan is 2,7 miljoen Euro. Wij verwachten niet dat deze korting in één keer doorgevoerd wordt. Waarschijnlijker is dat dit in stappen gebeurt. Hierdoor kan het zijn dat het tekort in de eerste jaren vanaf 2026 lager uitvalt. Hier kunnen we geen goede inschatting van maken. Daarnaast verandert het niets aan het structureel tekort. Daarom zijn we voor het financieel perspectief in hoofdstuk 1 uitgegaan van de volledige herijking vanaf 2026.

4. Inflatie en andere kostenstijgingen

Bij deze inventarisatie zijn wij uitgegaan van huidig prijspeil. Het gemeentefonds wordt (afgezien van de korting in 2026) verhoogd volgens de BBP systematiek. Dit geeft normaal gesproken een compensatie voor inflatie. Ook eigen (belasting)inkomsten kunnen wij aanpassen aan het niveau van inflatie.

De afgelopen jaren was de inflatie hoger dan normaal en is gebleken dat de stijging van inkomsten niet altijd voldoende is om alle kostenstijgingen te kunnen dekken. Dit gebeurt wanneer bepaalde kosten sterker stijgen dan het algemeen prijsniveau. Voorbeelden hiervan zijn energie, kosten voor groot onderhoud en bepaalde vormen van zorg.

Het risico bestaat dat als kosten harder blijven stijgen dan inkomsten, onze ombuigingsopgave groter wordt dan wat op dit moment uit ons financieel perspectief blijkt.

5. Indirecte subsidies

Bij subsidierelaties hebben wij in de inventarisatie enkel gekeken naar directe subsidies. De directe subsidie komt namelijk tot uiting in de begroting. Naast de directe subsidies kan het zijn dat maatschappelijke organisaties indirecte subsidies ontvangen. Voorbeelden hiervan zijn ondersteuning bij evenementen of het gratis verstrekken van materialen. Een grove inschatting hiervan is dat het ons € 100.000 – 200.000 kost. Dit is exclusief de kosten van eventuele ambtelijke capaciteit. Indien het beëindigen van subsidies leidt tot het stoppen van bepaalde maatschappelijke activiteiten kan het zijn dat door de indirecte subsidies de werkelijke besparing hoger uitvalt. Dit weten we niet precies.

6. Jeugdzorg

Jeugdzorg vormt een belangrijk onderdeel van onze begroting. Het is daarom wenselijk om ook hierop alle sturingsmogelijkheden duidelijk te krijgen. Dat hebben we op dit moment nog niet. We zijn daarom bezig met een gericht project op dit in beeld te brengen. Hiervan verwachten wij eind 2024 de resultaten.

De sturingsmogelijkheid die nu in de inventarisatie is opgenomen is een heel grove schatting en het is zeer onzeker of dit haalbaar blijkt. Dit komt doordat een groot deel van de jeugdzorg een wettelijk verplichte open-einde regeling is en de kosten op dit moment aanzienlijk hoger zijn dan begroot. De sturingsmogelijkheden die blijken uit het project kostenbeheersing jeugdzorg zullen dus eerst gebruikt worden om de uitgaven binnen begroting te brengen. Pas wanneer er verdere sturingsmogelijkheden blijken te zijn, kunnen deze een bijdrage leveren aan het opvangen van het ravijnjaar.

7. Taakstelling gemeenschappelijke regelingen

Een belangrijk deel van de begroting bestaat uit bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. In de meeste gevallen zijn deze bijdragen in de categorie C of D geplaatst omdat het gaat om een wettelijk verplichte regeling of omdat wij als individuele gemeente geen bepalende invloed uit kunnen oefenen op de bijdrage. Onze ombuigingsopgave wordt aanzienlijk lastiger wanneer deze bijdragen vast blijven staan.

Veel regelingen voeren wettelijke taken voor ons uit waardoor we verwachten dat sturingsmogelijkheden relatief beperkt zijn. Tegelijkertijd kan het wel zijn dat het niveau waarop wettelijke taken uitgevoerd worden verlaagd kan worden of dat er in de bedrijfsvoering besparingsmogelijkheden zijn. Ook bij niet wettelijk verplichte regelingen bestaan mogelijkheden om, samen met andere deelnemers, te besluiten tot een ander niveau van dienstverlening door de regeling. De mogelijkheden zijn afhankelijk van de regeling maar het in kaart brengen hiervan kan alleen samen met de regeling en andere deelnemers.

We hebben daarom een conservatieve taakstelling opgenomen voor alle regelingen als geheel.

Het risico bestaat dat dit niet gerealiseerd kan worden omdat wij bij de meeste regelingen beperkte invloed hebben. Effectieve samenwerking met andere gemeenten en bestuurlijke druk kan dit risico verkleinen.

8. Afstoten vastgoed, sportaccommodaties en areaal buitenruimte

De kosten voor (groot) onderhoud zijn gebaseerd op onze huidige vastgoedportefeuille en ons huidig areaal. Hetzelfde geldt voor kapitaalkosten. In de meeste gevallen vallen deze kosten in categorie C omdat er geen sturingsmogelijkheden zijn. Dit komt omdat het in stand houden van vastgoed en areaal het uitgangspunt vormt. Bezuinigen hierop leidt tot achterstallig onderhoud of kapitaalvernietiging.

Het afstoten van vastgoed of areaal kan wel leiden tot een directe besparing. Daarnaast kan het afstoten van vastgoed ook leiden tot incidentele opbrengsten en mogelijkheden voor gebiedsontwikkeling. Wij hebben een grove en conservatieve inschatting gemaakt van het vastgoed en areaal dat mogelijk afgestoten zou kunnen worden met beperkte impact op het niveau van voorzieningen. Voor sportaccommodaties hebben wij dit ook gedaan waarbij we enkele concrete opties hebben benoemd.

Hierin zit een grote onzekerheid omdat een diepgaander onderzoek nodig is om dit goed in te kunnen schatten. Omdat wij met name op het gebied van vastgoed mogelijke voordelen zien, is de organisatie van plan om in de tweede helft van 2024 een strategische evaluatie van ons vastgoedbezit op te starten. Wij verwachten in 2025 een beter inzicht te hebben in de ombuigingsmogelijkheden op dit gebied. Hieruit zal ook blijken welke aanpassingen in ons strategisch vastgoedbeleid gemaakt zouden moeten worden om deze ombuigingen mogelijk te maken. Ook sportaccommodaties maken onderdeel uit van het onderzoek.

9. Taakstelling ambtelijke formatie

Zoals toegelicht in hoofdstuk 2 vormde de ambtelijke formatie geen onderdeel van deze inventarisatie. Toch hebben wij dit als mogelijke taakstelling opgenomen, zonder hier een bedrag aan te koppelen. De besparingsmogelijkheden op de ambtelijke formatie zijn namelijk voor een groot deel afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden. Sommige beleidskeuzes hebben nauwelijks effect op de totale werklast en leiden dus niet tot een besparingsmogelijkheid op de formatie. Andere beleidskeuzes zullen er wel toe leiden dat bepaalde functies komen te vervallen of minder tijd kosten. Het is dan mogelijk de formatie opnieuw af te wegen. Op basis van de keuzes die gemaakt worden kunnen wij de mogelijke besparing op het ambtelijk apparaat inzichtelijk maken.

Daarnaast kunnen er keuzes gemaakt worden in het gewenste niveau van interne ondersteuning. Mogelijkheden hiertoe staan los van de beleidskeuzes in dit rapport. Omdat dit niet tot de opdracht behoorde zijn deze mogelijkheden niet verder uitgewerkt. Om volledig te zijn benoemen wij dit wel. Eventuele besparingen op het gebied van ambtelijke formatie kosten tijd om te realiseren en kunnen gepaard gaan met frictiekosten.

10. Stelpost jaarrekeningresultaat

De ervaring leert dat het jaarrekeningresultaat bijna altijd beter uitvalt dan het begrotingsresultaat. Dit komt doordat de BBV richtlijn conservatief is ingestoken; tegenvallers worden verantwoord op het moment dat ze verwacht worden en meevallers pas wanneer ze gerealiseerd zijn. Hierdoor worden tegenvallers vaak al in de begroting verwerkt en meevallers pas in de jaarrekening. Dit leidt tot een beter jaarrekeningresultaat.

Het komt voor dat gemeenten kiezen om een algemene stelpost te nemen voor dit jaarrekeningresultaat. Provincies lijken dit ook vaker te accepteren. Om deze reden hebben wij dit als optie opgenomen, echter zien wij hierin wel een groot risico. Dit is tweeledig.

Ten eerste wordt hiermee gebroken met de conservatieve uitgangspunten van de BBV en wordt de grens opgezocht van wat op het gebied van verslaggeving is toegestaan. Ten tweede leidt dit ertoe dat ons vermogen niet meer groeit als gevolg van een positief jaarrekeningresultaat. Indien deze stelpost wordt opgenomen in de begroting en een sluitende begroting wordt opgesteld, dan zal er naar verwachting geen positief jaarrekeningresultaat meer zijn.

Op korte termijn is dit geen probleem. Op de langere termijn is het risico dat ons vermogen niet meegroeit met ons balanstotaal en onze begroting. Dit groeit in de toekomst door bijvoorbeeld inflatie, bevolkingsgroei of taakmutaties. Als ons vermogen niet meegroeit komt de solvabiliteit onder druk te staan. Dit zal leiden tot hogere financieringskosten en een lagere weerstandsfactor. De gemeente wordt hierdoor financieel kwetsbaar. Het is daarom een groot financieel risico om deze maatregel voor langere tijd in te zetten.

Tot slot

In bijgevoegd Excel overzicht is de volledige inventarisatie van alle sturingsmogelijkheden en -onmogelijkheden opgenomen. Hierin zijn ook de kleinere posten toegelicht. Hiermee geeft dit een gedetailleerder beeld van alle mogelijkheden en bijbehorende gevolgen en risico's.

Met dit rapport is deze bestuurlijke opdracht wat ons betreft conform planning voltooid. De aangeleverde sturingsmogelijkheden zijn voldoende om de tekorten van zowel het financieel ravijn als de herijking van het gemeentefonds op te kunnen vangen. De opties zijn zeer divers in aard en impact. Dit zijn politieke keuzes en wij verwachten dat dit rapport helpt bij het maken van deze keuzes. Uiteraard geven wij waar nodig graag verdere inhoudelijke toelichting op onderwerpen daar waar nodig.